

այդ զգայարանները, որ տեսութեան զգայարաններն հետ և մանկական հասակի կրթութեան մէջ ամենին մեծ, ամենին կարեւոր դերը կը խաղայ: Երգը՝ աշակերտներու մը տային վիճակին վրայ հզօր ազդեցութիւններ կ'ունենայ, կը մարէ անոնց ջլադրգոտութիւնները, կը հանգստացունէ անոնց թմրութիւնը, և կը վարժեցունէ զանոնց օրինակելի կարգապահութեան »:

Ինչ լաւ միջոց ուրեմն մեր աշակերտները զսպելու, զանոնց աշխատութեան մղելու, որով ահա մի անդամ ընդ միշտ՝ վերջ կը դառնան այն սոսկալի պատիւները՝ որոնց դեռ վարժարաններուն մէջ կը անօրինութիւն յուշանք, զպրօցի տխուր միջավայրէն ձանձրացած, անաշխատաւոր, ծոյլ կարծուած խել մը աշակերտներու և աշակերտուհիներու:

Օրն ուրեմն, մէկդի թողէք այլ եւս Հինգրէնք միջոցները, դիմեցէ՛ք երգին, և երգով հրաշքներ պիտի գործէք ձեր վարժարաններուն մէջ. այդու՝ սիրելի միջավայրը պիտի յօրինէք ձեր աշակերտներուն շուրջը, միջավայր մը՝ զոր բնաւ թողուլ պիտի չուզեն անոնք: Տղաք կը սիրեն երգը, երգին իրենց երջանակութիւնն է, անոնց համար բնական պէտք մըն է երգելը, ինչպէս կայստեղն ու վագելը: Կարելի՛ է երեսակայիլ մանուկներու համախմբութիւն մը՝ ուր երգ չլլայ. անհնական և անօրինակ բան մը կ'ըլլար այն, տխրատեսիլ կ'ըլլար և սգաւոր, կ'ըսէ Օր. Շալամէ, նման պարտէզի մը՝ որուն տունկերին արեւի երես չանանային բնաւ:

Ո՛ր յարգելի դաստիարակներ և դաստիարակուհիներ, դուք՝ որ հայ մանուկներու, հայ մանկուհիներու դաստիարակութեան սուրբ գործին կը նուիրուիք, դուք այսօրուրն է ուխտապիր եղէ՛ք հետեւելու այս քարոզին, և մեծ կարեւորութիւն տալով ձայնական երաժշտութեան և երգեցողութեան, ջանացէ՛ք որպէս զի ձեր մանչ և աղջիկ աշակերտներն վարժեցունէք երգի և երգելու. երգի՛ որ բարի է, որ սիրալէն է, որ վեհ է և առողջարար: Երգել չգիտցողն՝ իր կազմութեան մէջ տկարութեան թոյններ կը ցանէ տակաւ. բժշկական շատ մեծ նշմարտութիւն մըն է

Շիլլէրի այս խօսքը՝ թէ Չար մարդիկը երգ չունին, երգի բարեխար գեղեր շատոնց հասկըցած էր Շիլլէր. ջանացէ՛ք որ շար շրտուիք, և շարութեան շաղի մէջ շատաշնորհք ձեր հպածութեան ու խնամքին յանձնուած արեւիկայի մանուկները, ապագայի այդ փողբիկ հայրեր:

Ահա ինչ որ կրցայ պատրաստել ձեզ Դպրոցական Երաժշտութեան խիստ կարեւոր հարցին առթիւ. կը վերջոցունեմ զայն այն քաղցր յոյսով թէ յօտարակամ դուք գործադիր պիտի ըլլաք իմ բոլոր ընածնեղուս:

Պարատուր Հի խօսիլ ձեզ նաեւ գործական երաժշտութեան ազդեցութիւններուն վրայ. բայց որովհետեւ մեր աղքատիկ վարժարաններուն համար առ այժմ ստիպողական պէտք մը չէ այն, թէ եւ ո՛չ դուրի կարեւորութեան, կը խօսաստամ զայն մեր յառաջիկայ տարուան դասերուն նիւթ ընել, և կը փութամ արդ իմ անկեղծ շնորհակալութիւններս յայտնիլ ձեզ՝ ձեր այն լուրջ և յարատեւ ունկնդրութեան համար, որով պատուեցիք իմ փոնաքի գասերս:

ՏՅՐԹ. ՎԱՆԴԱՄ Բ. ԹՈՐՈՒՄԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԻՆ ԱՎՆԱՐԿ ՄԸ

Պատուհանէս դուրս կարգաւած՝ կը դիտեմ խումբ մը տղայօց, որոնց խնամքն ինձ յանձնեք են. ձիւ ճշտողիւն գարձած մանկունք զուարթագեմ՝ հրապարակին վրայ կը սուրհանդէս ու գէն:

Հետեւ ուրախ խմբէն՝ անկէն մը կըկտն, Չեւքը ննօտին, աչքերն հողին սեւեռած, Գալարութեանց մէջ գերդ նօճի մ' տըրեազագած, Չէր մանակցիկ կարգին միտորեն ընկերաց:

Հայրէ մը ձեռքը՝ վար իջաւ կամացուկ, Յանկարծ իրեն գէմքն իր աչքին տակ գըրի ... Ընդոտտ ցատքեց վեր՝ այն տեսքէն շարաշուք ...

Մատուցաւ իրեն տալով իրեն՝ վրայ բերի. « Կ'ուզես աղիւս սըրտի մ' պատկեր՝ դէմքիդ վրայ, Գնա՛ նկերացդ հետ կանուղեւորէ՛ և խաղա՛ »:

Հ. Ա. ՏՐՈՅԵԱՆ